

Skrivelse om att staden ska ägna sig åt crime-proofing

Skrivelse av Jan Jönsson (L)

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Skrivelsen besvaras med hänvisning till vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

I en skrivelse till kommunstyrelsen framför Jan Jönsson (L) risken för förekomst av möjliggörare för kriminalitet inom ramen för Stockholms stads fördelning av bidragsmedel till civilsamhället.

I skrivelsen föreslås att staden genomför en crime proofing-analys av stadens bidragsrutiner. Slutligen ställs frågor om stadens förutsättningar att identifiera varningssignaler för oegentligheter, samt om stadens arbete med kontroller och återkrav av utbetalade bidrag.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret konstaterar att staden kontinuerligt ser över olika verktyg i arbetet mot välfärdsbrott och att analysmodellen crime proofing är ett möjligt verktyg.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Välfärdsbrott utgör ett allvarligt samhällsproblem och är ofta kopplat till organiserad brottslighet. För att förebygga och bekämpa dessa brott krävs därför målmedvetna och kraftfulla insatser från samhällets sida.

Stadens arbete mot välfärdsbrottslighet har intensifierats under den här mandatperioden. Alla nämnder och bolagsstyrelser arbetar med att identifiera de mest betydande riskområdena inom respektive verksamhet för att förebygga, upptäcka och hantera välfärdsbrott och vidta åtgärder utifrån det.

För att stärka arbetet ytterligare har ett specialteam inrättats, med uppdrag att vara en motor i stadens arbete med att stoppa oegentligheter och slå direkt mot den organiserade kriminalitetens intäkter. Alla som arbetar inom staden får utbildning om välfärdsbrott, och ett pågående arbete syftar till att ta fram en gemensam policy för stadens hela arbete mot välfärdsbrott. Dessutom har en tipsfunktion införts där privatpersoner kan rapportera misstänkt brottslighet.

Staden prövar löpande olika metoder för att förebygga, upptäcka och hantera välfärdsbrott. Analysmodellen crime proofing utgör ett av flera verktyg i detta arbete. I det stadsövergripande stödmaterialet mot välfärdsbrott lyfts modellen fram som ett exempel på hur riskanalyser kan genomföras.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stockholm den 29 april 2026

Karin Wanngård

Bilaga

Skrivelse om att staden ska ägna sig åt crime-proofing, dnr KS 2025/1466-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L) enligt följande.

Stockholmsliberalerna välkomnar att den rödgröna majoriteten nu tycks ha tagit till sig de varningssignaler som länge funnits kring så kallade möjliggörare och de sårbarheter som kan utnyttjas av organiserad brottslighet inom offentliga system. Att majoriteten nu öppnar för att använda crime-proofing som ett verktyg i arbetet mot välfärdsbrott är ett steg i rätt riktning i linje med det vi efterfrågat.

Vi ser positivt på att staden nu uttryckligen lyfter behovet av riskanalyser, varningssignaler och stärkta kontrollmekanismer. Det är just denna typ av mer systematiskt och förebyggande arbete som behövs för att minska sårbarheter innan de utnyttjas. Nu är det viktigt att detta också omsätts i konkret arbete.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ärendet

I en skrivelse till kommunstyrelsen av Jan Jönsson (L) uttrycks en risk för möjliggörare för kriminalitet inom ramen för Stockholms stads hantering av bidrag till föreningar, stiftelser och andra ideella aktörer inom kultur-, idrotts- och sociala verksamheter. Vidare framförs vikten av att säkerställa att stadens bidragsmedel används enligt beslut.

I skrivelsen föreslås att staden ska genomföra en crime proofing-analys av stadens bidragsrutiner för att identifiera sårbarheter och upptäcka risker för missbruk av bidragsmedel. Ett sådant analysarbete föreslås ske i samverkan mellan kulturförvaltningen, idrottsförvaltningen, socialförvaltningen och stadsledningskontoret.

Slutligen lyfts frågor om hur det säkerställs att föreningar som får bidrag bedriver faktisk verksamhet, om stadens rättsliga möjligheter att kräva tillbaka medel där det är aktuellt, samt om vilka utbildningsinsatser handläggare behöver för att kunna fånga tecken på oegentligheter.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 4 februari 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Staden överväger regelbundet olika sätt att förebygga, upptäcka och hantera välfärdsbrott. Analysmodellen crime proofing är ett av flera möjliga verktyg. I det stadsövergripande stödmaterialet i arbetet mot välfärdsbrott ("Stödmaterial – för att stärka arbetet mot välfärdsbrott", november 2025) lyfts crime proofing som ett exempel på hur arbete med riskanalys kan utföras.

I arbetet med bidragsmedel till civilsamhällesaktörer finns stadsövergripande riktlinjer för hur staden ska hantera förenings- och kulturbidrag (Riktlinjer avseende förenings- och kulturstöd – demokrativillkor, Dnr KS 2020/410) som stöd. Av dessa framgår hur och vilken information som bör inhämtas när en aktör ansöker om bidrag. Riktlinjerna omfattar även stöd i bedömning av ansökan, framtagande av beslut och uppföljning av föreningar som beviljats bidrag. Med dessa riktlinjer som utgångspunkt formulerar respektive nämnd sina egna rutiner eller riktlinjer för arbetet med bidragshantering. Det åligger även utbetalande nämnd att säkerställa att en förening som fått bidrag bedriver faktisk verksamhet.

Förvaltningarna har olika verktyg att tillgå för uppföljning av föreningar som beviljats bidrag. Exempelvis kan verksamhetsbesök och stickprovskontroller utföras

genom andrahandsfattning, det vill säga att en annan medarbetare än huvudhandläggaren kontrollerar föreningar som mottagit bidrag.

Ett steg på vägen mot en mer enhetlig process i staden är ett nyligen upphandlat systemstöd för ansökan och handläggning av föreningsstöd inom socialförvaltningen, äldreförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna. Systemstödet stärker förutsättningarna för en mer rättssäker process genom ökad tydlighet för både handläggare och stödsökande. Med det nya stödet får staden även utökade möjligheter till dialog med sökande föreningar samt till att systematiskt följa upp de stöd som har beviljats. Systemstödet, som testats som pilot under hösten 2025, kommer att implementeras under innevarande år. Stadsledningskontoret har tagit fram en tillhörande checklista för kontroll av föreningar som ansöker om bidrag, med grundläggande krav för handläggare att kontrollera i systemet. Där listas även ett antal varningssignaler för handläggare att vara uppmärksamma på.

Avseende stadens möjligheter att kräva tillbaka medel där så är aktuellt framgår av de stadsövergripande riktlinjerna

att berörd nämnd ska kräva återbetalning om bidraget inte använts enligt vad som beskrivits i ansökan. En skrivning som förtydligar detta ska även ingå i nämndernas egna riktlinjer eller rutiner för hantering av föreningsbidrag, samt i deras formulär för ansökan om bidrag. Det finns ett antal fall där utredningar har lett till återkrav av föreningsbidrag, exempelvis då det visat sig att medlen inte använts såsom avsett.

Gällande utbildningsinsatser för att stärka stadens handläggare i att identifiera varningssignaler för oegentligheter har staden en grundutbildning om välfärdsbrott där hantering av föreningsstöd utgör en central del.

Staden har även ett stadsövergripande nätverk för föreningsliv där föreningsstödssamordnare från stadens förvaltningar ingår. I nätverket diskuteras bland annat frågor om hanteringen av stöd till civilsamhället. Nätverket har bland annat bjudit in Ekobrottsmyndigheten som informerat om varningssignaler att vara uppmärksam på i samband med ansökan och handläggning av föreningsbidrag. Nätverket har fortsatt kontakt med Ekobrottsmyndigheten för eventuella framtida besök och erfarenhetsutbyten. Samverkan sker även med det nystartade teamet mot välfärdsbrott som arbetar för att stärka stadens förmåga att motverka välfärdsbrott.

Stadsledningskontoret föreslår att skrivelsen anses besvarad med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.